

Ochrana vody, půdy a lesa

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

Právní režim ochrany vod

- Povrchové a podzemní vody, (odpadní vody)
 - zákon č. 254/2001 Sb., o vodách
- Pitná voda
 - zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
 - zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích
- Důlní vody a vyhrazené nerosty
 - zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostné
- Přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod
 - zákon č. 164/2001 Sb., lázeňský zákon

Povrchové a podzemní vody

- Povrchové vody
 - vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních
- Vodní toky
 - povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých
 - významný krajinný prvek dle zákona č. 114/1992 Sb.
- Podzemní vody
 - vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající drenážními systémy a vody ve studních
- Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují. Za povrchové a podzemní vody se nepovažují vody, které byly z těchto vod odebrány

Cíl právní regulace

- Ochrana vod
- Ochrana prostředí
- Zajištění hospodárného využívání
- Ochrana před škodlivými účinky vod
- Ochrana a zajištění bezpečnosti vodních děl

Koncepční nástroje ochrany vod

- Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod
 - zjišťování množství a jakosti vod
 - vedení vodní bilance
 - zřízení, vedení a aktualizace evidence
- Plánování v oblasti vod
 - plán hlavních povodí ČR
 - plány oblastí povodí
 - programy opatření
- Cíle ochrany vod

Administrativní nástroje

- Nakládání s vodami
 - Obecné nakládání s povrchovými vodami
 - na vlastní nebezpečí
 - bez povolení nebo souhlasu
 - pro vlastní potřebu
 - bez zvláštního technického zařízení
 - Užívání povrchových vod k plavbě
 - Na základě povolení k
 - nakládání s povrchovými a podzemními vodami
 - některým činnostem
- Souhlas
 - ke stavebám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení, které však mohou ovlivnit vodní poměry
- Vyjádření
 - k možnosti a podmínkám uskutečnění záměru z hlediska zájmů chráněných zákonem
 - není rozhodnutím ve správním řízení a nenahrazuje povolení nebo souhlas

Územní ochrana vod

- Povinnost vlastníků pečovat o své pozemky
- Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
- Území chráněná pro akumulaci povrchových vod
 - pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha
- Ochranná pásma vodních zdrojů
 - k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou
- Zranitelné oblasti
 - k ochraně před znečištěním v důsledku zemědělské činnosti

Ochrana vod

- Ochrana podzemní vod
 - přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zákonem
 - odpovědnost osoba, která způsobí při provozní činnosti ztrátu podzemní vody nebo podstatné snížení možnosti odběru ve zdroji podzemních vod, popřípadě zhoršení jakosti vody v něm
- Ochrana povrchových vod – vodních toků vč. koryt
 - Všeobecné zákazy § 46
 - Povinnosti vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků
 - Povinnosti vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků
 - Institut správy vodních toků
 - Citlivé oblasti
 - Vymezení povrchových vody využívaných ke koupání
 - Vymezení povrchových vod vhodných pro život ryb

Ochrana kvality vod

- Závadné látky
 - látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod
 - povinnost předcházet úniku do vod
- Odpadní vody
 - použité vody se změnou jakostí způsobí ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod
 - povinnost zajišťovat jejich zneškodňování v souladu s podmínkami stanovenými v povolení k jejich vypouštění
- Havárie
 - mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod
 - povinnosti původce havárie
 - postup příslušných subjektů při zvládnutí havárie
 - opatření k nápravě

Ekonomické nástroje

- Poplatek za odebrané množství podzemních vod
- Poplatek za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- Platba k úhradě správy vodních toků a povodí
- Úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu

Státní správa v oblasti vod

- Ministerstvo zemědělství
 - zbytková působnost ve vodním hospodářství
- Ministerstvo životního prostředí
 - ochrana přirozené akumulace vod, vodních zdrojů a jakosti povrchových a podzemních vod
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo obrany
- Obecní, újezdní a krajské úřady
- Česká inspekce životního prostředí
- Krajské hygienické stanice

Ochrana půdy

- prameny právní úpravy -

- Z. č. 183/2006 Sb., stavební zákon
- Z. č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách
- Z. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- Z. č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- Z. č. 156/1998 Sb., o hnojivech
- Z. č. 289/1995 Sb., o lesích

- V rámci ochrany jiných složek životního prostředí
 - z. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
 - z. č. 254/2001 Sb., o vodách
 - z. č. 44/1988 Sb., o využívání nerostného bohatství

Negativní vlivy na půdu

- Eroze
 - Změna druhu pozemku
 - Provádění meliorací
 - Společná zařízení v rámci pozemkových úprav
 - Povinnosti při hospodaření
- Kontaminace
 - Povinnosti při hospodaření
- Zábory
 - Podmínky pro odnímání půdy ze ZPF nebo PUPFL

Nástroje ochrany ZPF

- Zásady ochrany ZPF a jejich uplatňování při výkonu státní správy
- Povinnosti osob při územně plánovací činnosti, zpracování návrhů na stanovení dobývacích prostorů
 - Orgán ochrany ZPF jako dotčený orgán
- Povinnosti osob při stavební, těžební a průmyslové činnosti a při geologickém a hydrogeologickém průzkumu
 - Skrývka
 - Rekultivace
 - Opatření k zabránění úniků závadných látek
- Souhlas s odnětím půdy ze ZPF
 - Ve formě závazného stanoviska orgánu ochrany ZPF
- Odvody za odnětí půdy ze ZPF
- Povinnosti při hospodaření na ZPF
 - neznečišťovat, nepoškozovat, chránit
- Agrochemické zkoušení zemědělských půd
- Změny druhů/kultur pozemku
 - Na návrh vlastníka
 - Rozhodnutím orgánu ochrany ZPF

Státní správa ve vztahu k zemědělské půdě

- Ministerstvo životního prostředí
 - Ochrana ZPF
- Ministerstvo zemědělství
 - Látky vstupující do půdy
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
 - Agrochemické zkoušení půd
- Krajské a obecní úřady

Nástroje ochrana lesní půdy

- Povinnosti při zpracování a projednávání dokumentací
- Podmínky odnětí a omezení využívání PFL
- Poplatek ze odnětí z PFL
- Povinnosti při stavební, těžební a průmyslové činnosti
- Zákazy při obecném užívání lesa
- Ochrana před znečišťujícími látkami při hospodaření
- Provádění meliorací a hrazení bystřin

Ochrana lesa

- Les
 - lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa
 - Významný krajinný prvek dle zákona č. 114/1992 Sb.
- Funkce
 - Produkční
 - Mimoprodukční
- Kategorizace lesů
 - Podle převažujících funkcí
 - Lesy ochranné
 - Lesy zvláštního určení
 - Lesy hospodářské
 - Lesy pod vlivem imisí

Nástroje k ochraně lesů

- Obecné povinnosti
 - Neohrožovat, nepoškozovat
 - Zákaz využití k jiným účelům
- Zákazy některých činností v lese
 - V rámci obecného užívání
- Povinnosti při hospodaření v lese
 - Obnova a výchova lesních porostů
 - Předcházení a zabraňování působení škodlivých činitelů
 - Přednostní provádění těžby nahodilé před těžbou mýtní
 - Provádění meliorací a hrazení bystřin
 - Vedení lesní hospodářské evidence
- Odborný lesní hospodář

Nástroje k ochraně lesů

- Koncepční nástroje
 - Oblastní plány rozvoje lesů
 - Lesní hospodářské plány
 - Lesní hospodářské osnovy
 - Inventarizace lesů
- Ekonomické nástroje
 - Náhrady za poškozování lesa
 - Poplatky za odnětí nebo omezení využívání pozemků k plnění funkcí lesa
 - Náhrady za omezení při hospodaření v lesích

Státní správa lesů

- Obecně
 - Ministerstvo zemědělství
 - Krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Vojenské lesy
 - Ministerstvo obrany
 - Vojenský lesní úřad
- Lesy v národních parcích
 - Ministerstvo životního prostředí
 - Správy národních parků
- Dozorová činnost
 - Ministerstvo životního prostředí
 - Vrchní státní dozor
 - Česká inspekce životního prostředí
 - Dozor podle zákona č. 282/1991 Sb., o ČIŽP
- Lesní stráž
 - Zajišťuje ochrannou službu v lesích při obecném užívání lesů občany
 - Postavení úřední osoby dle trestního zákoníku

Odpovědnost

- Správněprávní
 - Za přestupky
 - § 34 (voda) a 35 (ZPF) zákona o přestupcích
 - § 53 (les) zákona o lesích
 - Za správní delikty
 - V jednotlivých složkových zákonech
- Trestněprávní
 - Trestné činy
 - §§ 293 a 294 Poškození a ohrožení životního prostředí
 - §§ 295 Poškození lesa
- Majetkoprávní odpovědnost dle občanského zákoníku
 - Pouze v případě půdy a lesa (předmět vlastnického práva)
- Odpovědnost za ekologickou újmu
 - Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a její nápravě
 - Na povrchových a podzemních vodách
 - Na půdě